

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΑΓΓΛΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

Η ΘΛΙΒΕΡΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΡΟΒΕΡΤΟΥ ΜΠΩΡΝΣ

Οι γενείς του ποιητού. Φτώχεια και πείνα. Το μαρτύριο του πατέρα του. Ο μικρός Ροβέρτος στα χωράφια. "Οργωμα και πείσις. Το φτωχικό καλύδι του ποιητού. Τ' άγκυλημένα και ταιριασμένα άδελφια. Στο "Εδιμβούργο. Ο νεαρός άλκοολικός. Έν μέσω λαθρεμπόρων και κακοποιών. Ο θάνατός του, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ομματισμένη ζωή», ελετε τη ζωή του Σκωτσέζου ποιητού Ροβέρτου Μπώρνς ο Θωμάς Καρλάιλ. Και τα κομμάτια της ζωής αυτής ελενε τόσο διαφορετικά μεταξύ τους, όσο και τα ποιήματα του άπλου αυτού χωρικού, που θεωρείται σήμερα ως ο μεγαλύτερος λαϊκός τραγουδιστής, όχι μόνο της Σκωτίας, αλλά όλων των έλοχών και όλων των τόπων.

Ο Ροβέρτος Μπώρνς γεννήθηκε σε μία πανάθλια καλύδα του χωριού "Άλλουαίη της Σκωτίας, τον χειμώνα του 1759, έναν από τους πιο δομείς χειμώνες που ένεσκηφην στην Άγγλια. Ο πατέρας του ήταν ένας θανατισμένος τόνος Σκωτσέζου χωρικού της εποχής έκεινης, φτωχός αλλά και τίμιος και θεοφοβούμενος άνθρωπος. Ούλενε από τα ξημερώματα ως τη νύχτα για να βγάλει το ψωμί της οικογενείας του κι' είχε καμποιούσει μάλιστα από το σύντημο στα χωράφια.

Η οικογένεια του τραγουού αυτού βιοπαλαιστού περνούσε συχνά μέρες πραγματικής δυστυχίας. Τους έλειπε κι' αυτό το ψωμί και ζούσαν στη μοναξιά, για να μπορούν να κρυθουν από τα μάτια των άλλων τις στερήσεις τους. Τα παιδιά τους — και ήταν δόλοκληρο σύντηγμα — περπατούσαν ξυπόλητα και ξεσοκούφωτα στη βροχή και σάν ήλιο, και βοηθούσαν όσο μπορούσαν τους γονείς τους στη σκληρή και αγάριστη δουλειά που τους έλυωνε, χωρίς να τους χορταίνει. Το μεγαλύτερο από τα 13 παιδιά, ο Μπόρνς, σε ηλικία 13 χρόνων, δούλενε όπως ένας άομιος χωριάτης. Σ' ένα του γράμμα, όταν ήταν 16 χρόνων, περιγράφει τη ζωή του σαν μία πραγματική σκλαβιά.

Το 1784, ή φθινό και κατότιν ο θάνατος, έσωσαν τον πατέρα από τη φυλακή, όπου θα τον έστελεν για χρέη ένας απάνθρωπος τοκογύφος. Μά ο θάνατος του Μπώρνς δεν συγκίνησε τον σκληρό δανειστή, ο οποίος προέβη σε κατάχρηση της μικρής των περιουσίας. Για να γλυτώσουν κάτι από την καταστροφή και τον άφανισμό αυτών, τα παιδιά του Μπώρνς κατέφυγαν στα δικαστήρια και ζήτησαν να τους πηρωθούν τοιάδι στον από το ξεκούλημα της περιουσίας των, τα... ήμερομισθιά τους! Κι' έτσι μόνον έσωσαν ελάχιστα πράγματα από τα νύχια του τοκογύφου. Έσθιραν κατότιν τον πατέρα τους, Ξανάσιαν δουλιά σ' άλλο κτήμα, το Μοσχαγιέλ, κοντά στο Μπαστλάν, και Ξανάργισαν τον άτελειστο άγώνα κατά της φτώχειας και της δυστυχίας.

Έτσι, μέσα σ' αυτή την τραγωδία, μεγάλωσε ο Ροβέρτος και γνώρισε τη ζωή. Από παιδί, όμως, είχε ψυχρή άλευθέρου ανθρώπου. Πήγαινε στο σχολείο, γιατί ο πατέρας του, όπως όλοι οι Σκωτσέζοι, προτιμούσε να του λείπει το ψωμί, παρά ν' άρρηση τα παιδιά του άγρόμματα. Κι' όταν τοβμικνε καιρός άπ' τα μαθήματα, έτρεχε στα χωράφια κι' έργαζόταν. Τις άρες αυτές της δουλειάς, κάθε άλλο παρά σκνθρωπός και θλιμμένος ήταν. Έννοιωθε δλη την ιερή χαρά της εργασίας και τραγουούσε με κέφι τα παλιά σκωτσέζικα λαϊκά τραγουόδια, συμπληρώνοντάς τα τις περισσότερες φορές άρομικώτατα. Έτσι, με τις συμπληρώσεις αυτές, τις άποτες έκανε με μεγάλη στιχογραφική εύκολία, δεν άργησε να καταλάβη πως είχε ταλέντο ποιητού. Και ήταν πράγματι ποιητής ο Ροβέρτος Μπώρνς. Ποιητής σ' όλα του. Όταν έκανε χωράφι, άλλαζε πολλές φορές δρόμο, για να μην τρομάξη τα πουλιά, που κελαιόδοσαν στα γύρω δέντρα... Στο τραπέζι το μεσημέρι, όταν δλη ή οικογένεια έτρωγε, τα παιδιά του μακαρίτη γέρο Μπώρνς κρατούσαν στο ένα χέρι το κοντάλι και στο άλλο ένα βιβλίο και μελετούσαν. Έπίσης ή μεγάλη τους άδελφή τους άηγγελε συχνά ηρωϊκές σκωτσέζικες μπαλλάντες — από τις άναριθμητες που ήξερε — ανάβοντας στις νεανικές καρδιές τους τον ένθουσιασμό και κωνιάς τους να έσχοτιν τους κόπους της ήμέρας. Μέσα στη σκληρή ζωή τους, οι άγνοι αυτοί χωριάτες έθρισκαν έτσι καιρό ν' απολαμβάνουν την άμορφη της ποιήσεως. Η καρδιά τους, κάτω από το τραχύ τους παρουνισιαστικό, ήταν τρυφερές κι' άληθινές.

Σε ηλικία 17 έτών, ο Ροβέρτος άφησε το χωριό του και τους δικούς του, που τόσο τους άγαπούσε, και πήγε στο Κίρκοσνάντε για να σπουδάσει τοκογύφος. Η πόλις αυτή ήταν τότε το κέντρο των λαθρεμπόρων, των άληθών και των μετερχόδων. Ο Μπώρνς έπιασε γρήγορα σχέσεις μ' όλα αυτά τα κοινωνικά καθάρματα και δεν άργησε να πάη τον κακό δρόμο. Έθρισκε ιδιαίτερα θέληγτρα στη συντρο-

φία των λαθρεμπόρων και των κακούργων. Άπόκτησε δε σιγά-σιγά δλες τις δλέθριες συνήθειες των ανθρώπων αυτών και δεν άργησε να έγκαταλείψη τις σπουδές του.

Στο τέλος όμως, βαρέθηκε και τη ζωή αυτή και γύρισε στο χωριό του, κοντά στους δικούς του, στη φτώχεια και στις στερήσεις.

Έκει, στην έρημιά της έξοχής έγραφε τους στίχους του, τους άποιους άποτάρισε στο τέλος να έκδώση σε βιβλίο. Ήταν τώρα 27 έτών και του είχε γεννηθεί ο πόθος των ταξειδιών.

Άτελεισιμένος από τη φτώχεια που τον έδερε, και άηδισσιμένος για τον κακό δρόμο που είχε πάρει ο ποιητής, άποτάρισε να μεταναστεύση στην Ίαμαϊκή. Συγκέντρωσε λοιπόν μερικά από τα πρώτα ποιήματά του και προσπάθησε να τα πουλήση σε κανένα έκδοτη, για να έξοικονομήση τα ναύλα του. Πραγματικώς βρέθηκε κάποιος Σκωτσέζος έκδοτής, ο όποιος του έδωσε για τα ποιήματά του 20 λίρες και τα έξέδωσε σ' ένα μικρό τόμο στο 1786.

Με τα χρήματα αυτά ο Μπώρνς άπόρασε το εισιτήριο για την Ίαμαϊκή και την τελευταία νύχτα έγραψε το περίφημο ποιήμα του σ' Αντίο, Σκωτίας, το όποιο άρχίζει με τον στίχο: «Η μαύρη νύχτα γήγορα πέφτει», και το όποιο ήταν, όπως πιστενε, το τελευταίο τραγουόδι που έγραψε σ' άγια χρώματα της πατριώδας του.

Μά το πρωί ο Μπώρνς άλλαξε γνώμη. Το άγνωστο τον τρομάξε. Φοβήθηκε το μεγάλο ταξίδι που θα έπιχειρούσε. Τον κατέλαβε ή έπιθυμία να μείνη στη Σκωτία και να δη πως θα ύποδεχόντουσαν οι πατριώτες τον τα πρώτα του τραγουόδια. Φοβόταν την άποδοκιμασία. Οι φόβοι του όμως αυτοί άπειδέχτηκαν άδικαιολόγητοι, γιατί το μικρό έκείνο βιβλαράκι με τα ποιήματά του κατέκτησε άπ' την πρώτη στιγμή τους συμπατριώτες του.

«Οχι μόνον οι «φιλογοούντες, οι μορφωμένοι και οι φίλοι της ποιήσεως, αλλά και αυτοί οι χωριάτες κι' ή άνηρέτριες ακόμα — γράφει κάποιος σύγχρονος του ποιητού — άνοιγαν το κομπόδεμά τους κι' έδιναν άπ' τις οικονομίες τους για ν' αγοράσουν τους στίχους του Μπώρνς».

Άντι να φύγη λοιπόν για την Ίαμαϊκή, ο νεαρός ποιητής έτρεξε στο Έδιμβούργο, με το σκοπό να φροντίση να επανεκδοθή ή ποιητική συλλογή του. Το ταξίδι του αυτό ύπηρέξε για τον Μπώρνς μια αφάνταστη άποδέσις. Σ' όλο το δρόμο το πλήθος χωρετούσε με έπαιρημιές τον ποιητή, που είχε έμνησμένη με τους στίχους του τους πόθους και τα όνειρα ενός λαού. Στο Έδιμβούργο τέλος αυτοί οι άρχοντες ύποδέχτηκαν θερμά κι' έτιμησαν έτασίως τον Μπώρνς.

Μά ο άνέλπιστος αυτός θριαμβός δεν έκόπησε παρά μόνον ένα χειμώνα. Η ροπή του Μπώρνς στο ποτό και στην κραπάλη, ή συνναστροφές του με κακοποιούς έκαμαν κακή έντύπωση στους θαυμαστές και ύποστηρικτάς του και όταν Ξανάγυρισε στο Έδιμβούργο, τον έόλομεν χειμώνα, έπειτα από άρκετους μηνών εύχάριστη διαμονή στο χωριό του, τον ύποδέχτηκαν ψυχρότατα. Άφήκε τότε ο ποιητής την σκωτική πρωτεύουσα και Ξανάγυρισε άπορητην μένος στο χωριό του, όπου έννοιωθε τον έαυτό του πιο άνετα...

Τα τελευταία λίγα χρόνια της ζωής του Μπώρνς άποτελούν μία θλιβερή τραγωδία. Ο ποιητής άγόρασε το κτήμα "Έλλισλαντ, στο Ντομφορσίαφ, και παντρεύτηκε το 1788 την πιστή κι' άφοσιωμένη Ίωάννα Άρμωρ, για την όποια έγραψε μερικά από τα ώραιότερα και ειλκρινέστερα έρωτικά του τραγουόδια. Τόν άλλο χρόνο διορίστηκε εισπράκτωρ του φόρου των ποτών. Ο μισθός τον όποιον έπαρνε, καθώς και τα εισοδήματά του από τα ποιήματά του, θα μπορούσαν να του έξασφαλίσουν μίαν άνετη και ήσυχη ζωή, αν δεν είχε το πάθος του ποτιού. Έβινε και μεθοδία διαρκώς. Έτσι τα τελευταία χρόνια της ζωής του πέρασαν μεταξδ έργασίας και κραπάλης. Μολταυτα, παρά την κατάπτωση, στην όποια είχε ρίξει τον ποιητή ο άλκοολισμός, ο Μπώρνς έγραψε την περίοδο αυτή μερικά από τα ώραιότερα του τραγουόδια, όπως τά : «Η άγάπη μου μοιάζει κατακίκεννο τριαντάφυλλο», «Η Μαίρη του βουνού» και το περίφημο «Scots wha hae», το όποιο αυτοσεδέισε ενώ εκάλταζε μέσα σε μία άγρια θέελα και το όποιο έκανε το όνομά του γνωστό άπουδήποτε όμιλείται ή άγγλική γλώσσα και τιμημένο, άπουόητος βίολογικου Σκωτσέζου.

Ο Μπώρνς πέθανε άθλια το 1796, μόλις 37 χρόνων. Τις στερέες του ήμέρες έστελεε ένα γράμμα σ' έναν φίλο του παρακαλώντάς τον να του στείλη χρήματα για να άποφύγη μία κατάχρηση. Έπίσης το τελευταίο του ποιήμα ελενε ένα έμμετρο εύχαριστήριο στη Τρέσι Λίονας, μία καλόκαρδη κοπέλλα, που τον περιποιήθηκε στην άρρώστεια του.

Ο Ροβέρτος Μπώρνς.